

Senfølger til kirurgi

Lise Munk Plum

Klinisk sygeplejespecialist

Rigshospitalet

Hvad er senfølger?

Ingen officiel dansk definition på senfølger

”Senfølger er helbredsproblemer, der opstår under primær behandling og bliver kroniske, eller som opstår og manifesterer sig måneder eller år efter behandlingen er afsluttet.

Senfølgerne omfatter ny primær kræftsygdom og fysiske, psykiske eller sociale forandringer, der er en følge af kræftsygdommen og/eller behandlingen af denne”

Professor Christoffer Johansen

Onkologisk klinik, Rigshospitalet

Senfølgerforeningen

En patientforening som
samarbejder med
Kræftens bekæmpelse

www.cancer.dk

SENFØLGERFORENINGEN
- Et godt liv efter kræft ♥

Kirurgiske følger – fysiske

- Relateret til anatomiske/fysiologiske ændringer – ny anatomi

- Tidlig fase (dage til uger)

Hævelse
Blødning
Heling af væv / funktion

- Tilvænningsfase (uger til måneder)

Funktioner tilpasser sig
Ny "ligevægt"

- Sen fase (måneder til år)

Blivende forandringer
Ny tilkomne senfølger

Kirurgiske følger - øvrige

- Ændret hverdagsliv - familieliv
- Ændret udseende
- Begrænsninger i social aktiviteter
- Træthed og manglende overskud
- Angst og uro, bekymringer om fremtiden
- Søvnproblemer
- Jobsituation og tilknytning til arbejdsmarkedet
- Depression

Kirurgisk sygeplejeambulatorium

Formål:

Sikre glidende overgange i samarbejde med både det administrative - og det sundhedsfaglige personale

Være gennemgående personer, som er lette at komme i kontakt med

Stille specifik faglig viden til rådighed for patienter og pårørende før og efter indlæggelse på kirurgisk sengeafsnit

Kirurgisk sygeplejeambulatorium

Opgaver :

- God information før operationen med tid til forberedelse
- Udskrivelsesplanlægning
- Tæt opfølgning efter udskrivelse (telefon)
- Ambulant besøg (læge, sygeplejerske, diætist, diabetes sygeplejerske)
- Kontakt indtil medicinsk efterbehandling eller anden plan er i gang
- Opfølgning efter aktiv kræftbehandling
- Telefontid alle hverdage morgen og eftermiddag

Operation i bygspsytkirtlen

Hvad ved vi om tidlige følger af operationen?

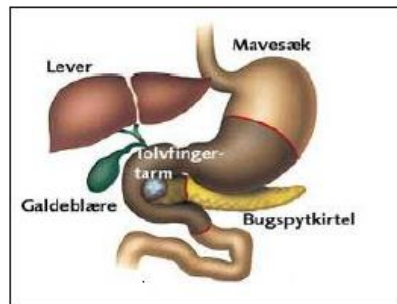
- Stor variation afhængig af operationstypen
- Ofte besvær med at kunne spise nok
- Kan være utilpashed i forbindelse med måltider
- Mangel på fordøjelsesenzymer? insulin?
- Gener fra mave og tarm (kvalme, diarre, luft i maven)

- og store individuelle variationer

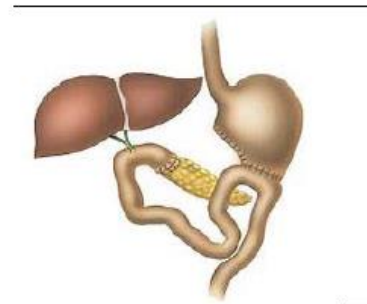
Tæt samarbejde med diætist

Tæt samarbejde med kirurg

Før operationen

Efter operationen

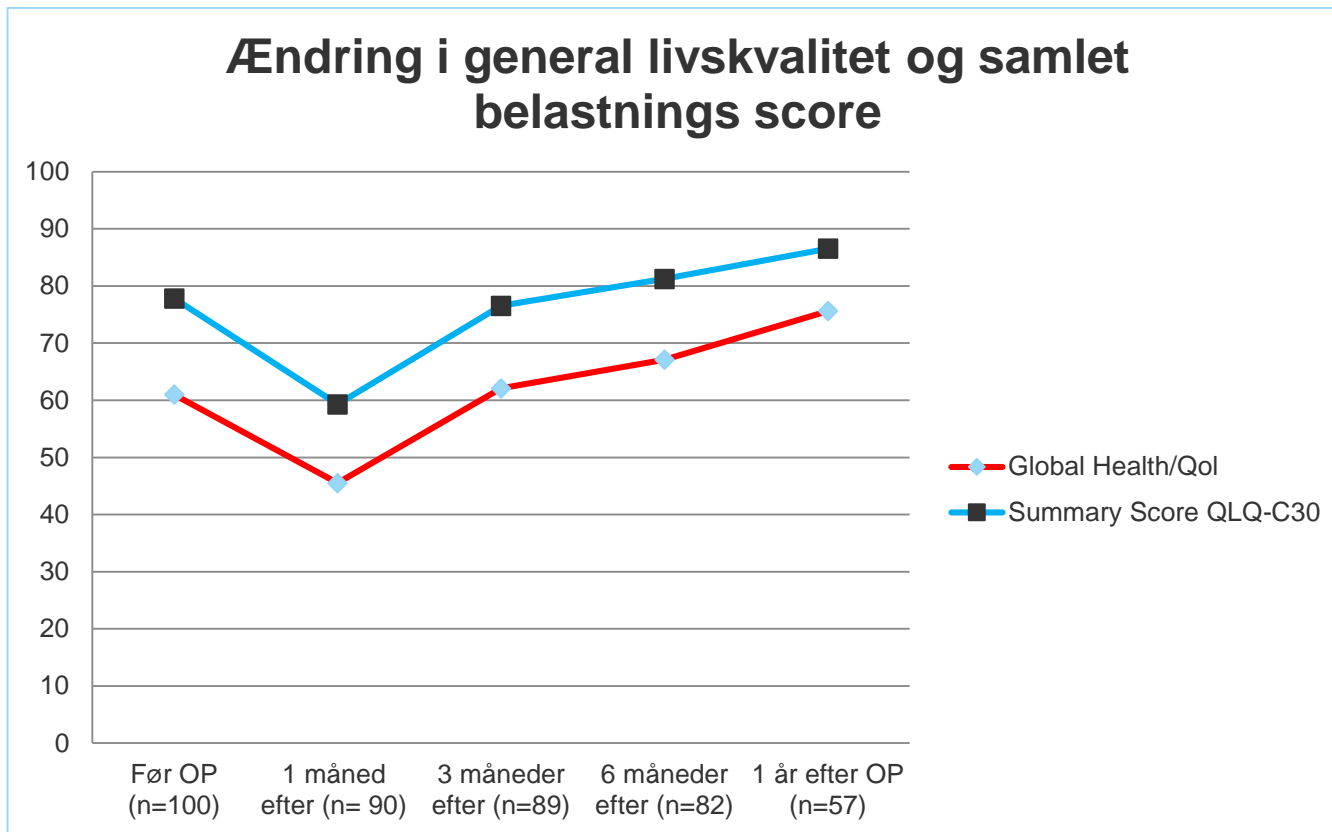

Kommentar 3 og 6 mdr efter operation:

”Det var en gevaldig rutsjetur med absolut bund efter 4-5 uger, men også ret pludselig bedring fra 6 uger og frem.

Stress/kvalme/ nul energi var det værste. Forventningspres fra hjemmesituation - min kone har Parkinson - forøgede stress og kvalme ulideligt. Har tabt 9 kg og de ser ikke ud til at komme igen. Det giver, at jeg er blevet kuldkær - og det problem synes jeg, du skal tage med, for det er sikkert generelt.”

”Jeg er 74 og visse svar hænger sammen alder. Men generelt er jeg helt tilbage på skinner som før operationen. Passer min Parkinson kone og hele hjemmet, ser venner o.s.v. Jeg var stort set i fuld funktion efter 6 uger.”

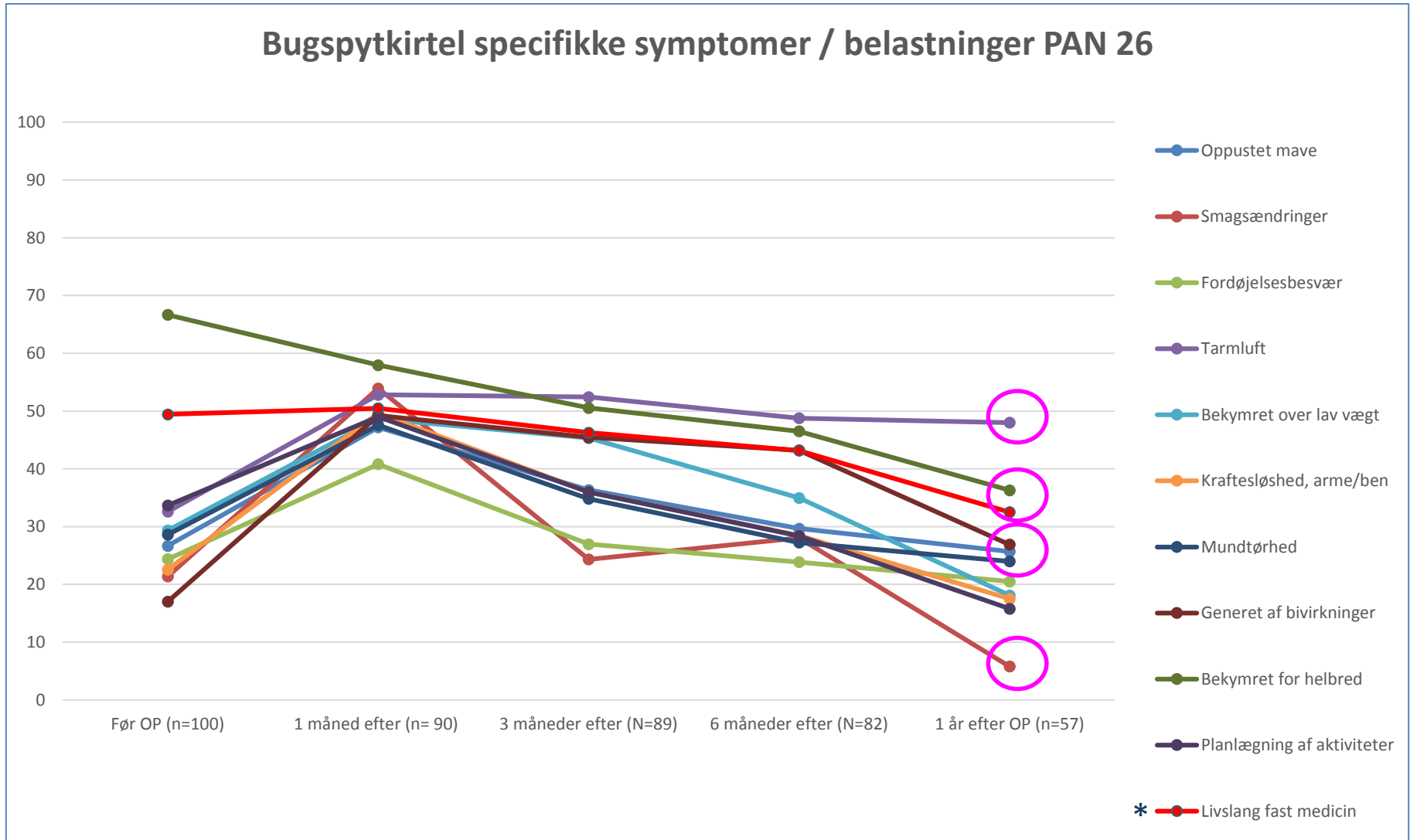

Dansk baggrundsbefolkning:

Global Health/QoL	77
Alderskorrigeret 60-69 år:	74,5
Ingen sygdom	86
1 sygdom	80
2 eller flere sygdomme	68

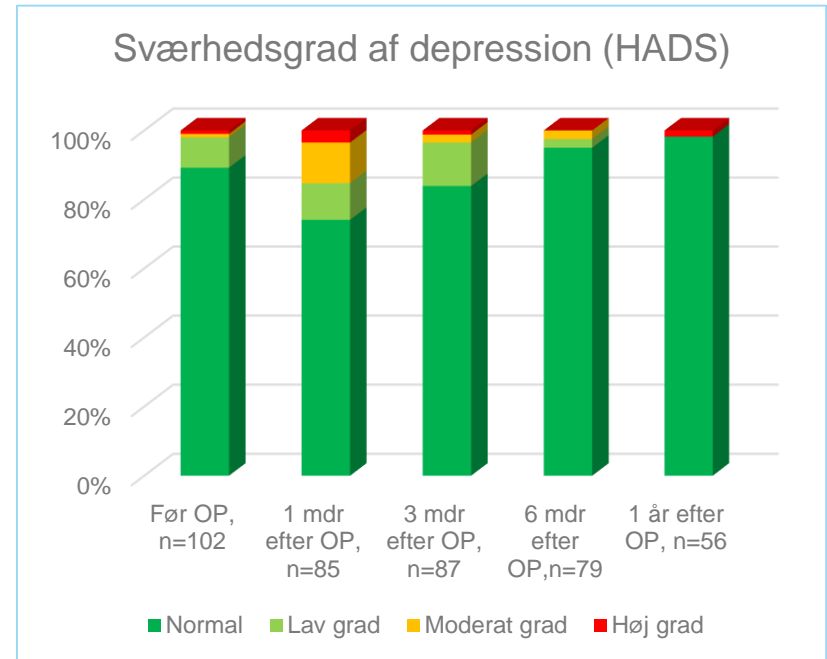
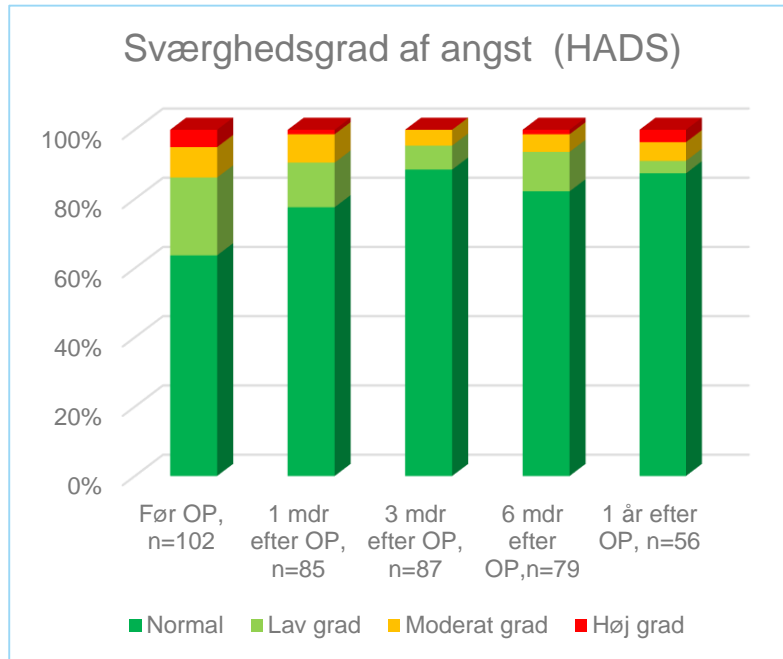
Juul T et al. Qual Life Res. 2014

Livskvalitet efter operation i bugspytkirtlen

* Lokalt ekstra spørgsmål

Angst og depression i forbindelse med operation i bugspytkirtlen

Undersøgelse af patienters oplevelse af hvordan de kommer sig efter operation i bugspytkirtlen

Formålet er at få viden om hvordan patienter har oplevet perioden efter operationen med særligt fokus på at spise, på mave/tarmfunktion, på at komme sig og på at vende tilbage til hverdagslivet.

Interview med 10 patienter, som har gennemgået operation og flere også efterfølgende kemoterapi.

Dengsoe K E et al. Gut disruption impairs rehabilitation in patients curatively operated for pancreaticoduodenal cancer – a qualitative study. BMC Cancer 2018

Interview undersøgelse af patienters oplevelse af restitution efter operation i bugspytkirtlen

- Oplevelse af kvalme, diarre og besvær med at kunne spise forstyrrer i høj grad at kunne vende tilbage til hverdagslivet

"Jeg skulle bare bruge et toilet her og nu.... En dag på vej til hospitalet måtte chaufføren bare stoppe midt i det hele og heldigvis var der en rastepads!"

- Det kræver en rigtig stor indsats at komme sig – både fysisk og psykisk

"Hele dagen går med at få mad nok"

"..bare tanken om at jeg ikke længere har en tolvfingertarm – jeg tænker på det hele tiden"

- Kommunal genoptræning og kræftrehabilitering har været en stor hjælp til at komme sig efter operationen

"Det bedste er at fysioterapeuten, diætisten og psykologen arbejdede tæt sammen. De mødtes med hinanden og vi mødtes med dem"

Opsummering

- Senfølger er kommet meget mere i fokus
- Der er endnu ikke så meget forskning at støtte sig til
- Søg hjælp – og benyt tilbud om kræft rehabilitering